

Oppsummering av møtet i samarbeidsutvalget for SR 1325 tirsdag 21.6 2011

Statssekretær Ingrid Fiskaa innledet møtet i samarbeidsorganet for kvinner, fred og sikkerhet på formiddagen (se vedlagte innlegg). Møtet ble holdt i auditoriet i Norad i forkant av paneldebatten med Donald Steinberg, Leymah Gbowee og Sanam Anderlini som ble ledet av Statssekretær Espen Barth Eide.

Fiskaa la i sitt innlegg vekt på at vi nå må samle krefter for å følge opp planen som ble lansert i januar. Hun trakk fram eksempler på aktiviteter og tiltak under de ulike prioriterte områdene i planen, både målrettede tiltak for å styrke kvinners deltakelse og beskyttelse samt integrering av kjønnsperspektivet i freds- og sikkerhetsarbeidet.

Momenter fra diskusjonen:

Fokus (Rian) stilte spørsmål om regjeringens tiltak for å øke andel kvinner i offisielle delegasjoner, finnes den rette kompetansen og hvis ikke hva gjøres for å følge opp dette? Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (Ruge) etterspurte i denne sammenheng hva BLD gjør i forhold til å følge opp planen. PRIQ (Tryggestad) spurte om hvordan det arbeides innad i UD, i for eksempel Seksjon for fred og forsoning, med å endre delegasjonssammensetninger og bedre balansen mellom kvinner og menn.

Statssekretær Fiskaa viste til at UD har et fokus på sammensetningen av delegasjoner, men at det fortsatt er et stykke arbeid å gjøre før vi er i mål. Det var ikke nødvendigvis kompetansen det stod på. Seksjon for fred og forsoning har styrket kjønnsperspektivet på årets Oslo Forum og kvinelige deltakere er økt til ca 30 %. Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet har også et fokus på kjønnsbalanse i sammensetning av offentlige delegasjoner og på oppfølgingen av Likestillingslovens § 21, og det er en god dialog med UD og BLD.

Christian Relief Network (CRN, Espegren) påpekte nødvendigheten av større fokus på forebyggende arbeid blant annet rettet mot menn, for eksempel i DR Kongo, og spurte om regjeringen vil gjøre mer på dette området?

Med henvisning til DR Kongo sa Fiskaa at Norges innsats er bred, men at det er mye å ta tak i blant annet innenfor sikkerhetssektorreform, arbeid med holdningsendring og reintegrering av tidligere soldater. Hun nevnte mobile domstoler som et eksempel på hvordan innsats for å bekjempe straffefriheten kan være et viktig element i å avskrekke og forebygge nye overgrep. Arbeidet rettet mot menn var viktig, og UD støtter bl.a. CRNs arbeid på dette området.

Kirkens Nødhjelp (Sæverås) kommenterte norsk innsats i post- konflikt og fredsbygging. Det var god tradisjon for samarbeid mellom sivilsamfunn og diplomatiet, men NGOer hadde ikke like godt inntak i alle prosesser i felt. Norske utestasjoner kunne i enkelte tilfeller bistå med å styrke samarbeidet mellom lokale organisasjoner og FN lokalt, slik at NGOene får inntak i formelle prosesser. Fra UD's side ble det vist til at utestasjonene gjerne har kontakt med norske organisasjoner i felt, og at kontakt ønskes velkommen. Da kan problemstillingen tas opp lokalt. Fra ambassaden i Katmandu (Storholt) ble det påpekt at organisasjoner og ambassadene kan ha nytte av tettere kontakt, og oppfordret organisasjonene til å ta kontakt med ambassadene på landnivå.

Senter for fredelig sameksistens (Hesse) reiste spørsmål om hvorfor ikke diskusjonen dreier seg mer om å skape fred, heller enn hvordan vi deltar i krig og aksepterer menns definisjon av sikkerhet. Fra UD's side ble det påpekt at dette var en viktig diskusjon, men at dette møtet fulgte premissene for

departementenes arbeid på dette området; å følge opp FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325. Resolusjonen omhandler både fred og sikkerhet, og inkluderer også bestemmelser om militæret og andre aktører i sikkerhetssektoren. Et par kommentarer senere i diskusjonen henviste til dette innspillet og etterlyste UDs innsats i fredsbygging og penger til fredsarbeid. Forsvarsdepartementet kommenterte at de jobber ut i fra tanken om at forsvaret gjøres til en del av løsningen med fokus på utdanning om praktiske sider ved SR 1325.

PRIO (Tryggestad) viste til en pilotstudie der forskerne kombinerer kvantitative og kvalitative metoder for å forstå hvorfor noen grupper bruker seksualisert vold i konflikt mens andre ikke gjør det, samt anslå omfang, trender, motiver og årsaker.

Kleppe (tidligere ambassaden i Afghanistan) påpekte at det ofte er bedre å ha en mann som fremfører likestillingstematikken, særlig i sikkerhetssektoren. Hun etterlyste også en felles stillingsbeskrivelse for såkalte "gender focal points" i departementene. Hun påpekte også at norsk politis samarbeid med afghansk politi er viktig, spesielt i forhold til politikvinnenes posisjon lokalt i Afghanistan.

PRIO (Hernes) kommenterte et innslag på radio uken før hvor det framkom kritikk av utsendt politi til bl.a. fredsbevarende operasjoner. Representanter fra Justisdepartementet (Næss) og Politidirektoratet (Høgseth) orienterte om at de og rekrutteringsansvarlige ikke deler denne oppfatningen, og at tilbakemeldingene de får er at norske politifolk ute føler selv at de gjør en god og viktig jobb.

Flyktninghjelpen (Peters) informerte om deres Standby Team of Mediation Experts, med formål å styrke FNs kapasitet innenfor fredsmedling. For første gang har teamet nå en gender-ekspert, Sanam Anderlini. Det finnes gode kvinnelige kandidater.

FAFO (Jennings) spurte om hva slags opplæring politiet og andre utsendte får når det gjelder akseptabel oppførsel i felt. Også Women 4 Non-Violence (Kawamura) var bekymret for rapporteringsmuligheter som finnes i situasjoner der man er vitne til uønsket adferd blant norske utsendte. Både Justisdepartementet og Politidirektoratet fortalte at hjemsendelse er eneste alternativ når utsendte begår seksuelle overgrep eller andre straffbare handlinger og at straffeloven for kjøp av seksuelle tjenester også gjelder for norsk utsendt personell. Fra UDs side ble det påpekt at det er full mulighet til å kontakte utestasjoner dersom man har mistanke om overgrep. Lovverket gjelder for øvrig også for ansatte i utenriktjenesten og i frivillige organisasjoner som er utsendt. Enkelte organisasjoner viste her til konkrete retningslinjer og mekanismer for rapportering.

Røde Kors (Hostens) etterlyste mer ressurser til norske organisasjoners arbeid med gender-spørsmål internt i organisasjonene og i felt. Det var krevende å styrke 1325-arbeidet uten tilstrekkelige ressurser og stillinger. Hun fortalte at det ikke alltid var nødvendig med konkrete tall og statistikk for å følge opp arbeidet i felt, eksempelvis ICRCs arbeid i Libya, hvor de ikke går ut med konkrete tall nettopp for å kunne beholde nøytraliteten og dermed opprettholde tilgangen til store deler av Libya.

Amnesty International (Katee) viste til at de ikke hadde kunnet dokumentere systematisk bruk av voldtekter i Libya nå, men at det ikke betydde at det ikke skjedde. Hun sa også at det er viktig at Utenriksdepartementet har en bred tilnærming til arbeidet med seksualisert vold, bl.a. fordi kjønnsrollene blir så tydelig skarpere i krig og konflikt. Det er også nødvendig med holdningsskapende arbeid rettet mot menn, samtidig som kvinner må bli bevisste sine rettigheter. Også den internasjonale normutviklingen og forskningens definisjoner av hva som utgjør voldtekter er viktig å diskutere og følge med på.

UD (Klemetsdal) avsluttet med å takke for gode og konkrete innspill og forslag til den videre gjennomføringen av resolusjonene om kvinner, fred og sikkerhet. Noen punkter fra oppsummeringen:

- Et godt forum med mye kunnskap som gir nyttig erfaringsutveksling.
- Viktig med god kontakt mellom organisasjoner og utestasjoner i felt - gjensidig nytte.
- Departementene har et fokus på sammensetning av delegasjoner. Enige om at det er viktig hvordan Norge framstår og oppfattes internasjonalt. Vil følges opp videre overfor UD's første, nye kvinnelige utenriksråd, Bente Angell-Hansen.
- Viktig å ha gode rutiner og rapporteringsmekanismer for rapportering av mistanker om overgrep begått av nordmenn i offentlig tjeneste, og ansatte i organisasjoner.
- UD har mottatt mange positive tilbakemeldinger på norske politienheters innsats i felt.
- UD har en bred tilnærming til arbeidet for kvinners rettigheter, men også viktig å fokusere på tilfeller der seksualisert vold brukes systematisk, for sikre at voldtekt i krig møtes med de samme virkemidlene som andre trusler mot fred og sikkerhet, og for å holde ledere i sikkerhetssektoren ansvarlige.
- UD øremerker hvert år 30 millioner til 1325-prosjekter i freds- og forsoningsarbeidet.
- Fokus framover på konkrete tiltak for å få flere kvinner inn i fredsprosesser.
- Prosjekter rettet mot menns og gutters holdninger er viktig i arbeidet med å forebygge seksualisert vold.